C/2024/1761

22.3.2024

P9_TA(2023)0321

Odnosi z Belorusijo

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. septembra 2023 o odnosih z Belorusijo (2023/2041(INI))

(C/2024/1761)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Belorusiji,

— ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 12. oktobra 2020 ter 21. in 22. oktobra 2021 o Belorusiji,

— ob upoštevanju skupne izjave z vrha vzhodnega partnerstva, ki je potekal 15. decembra 2021 v Bruslju,

— ob upoštevanju izjave zunanjih ministrov skupine G7 z dne 4. novembra 2022 o Belorusiji,

— ob upoštevanju izjave visokega predstavnika Josepa Borrella z dne 3. marca 2023 o obsodbi Alesa Bjaljackega in drugih zagovornikov človekovih pravic ter izjave visokega predstavnika Josepa Borrella z dne 17. januarja 2023 o sojenjih opozicijskim voditeljem in novinarjem v Belorusiji,

— ob upoštevanju poročil Anaïs Marin, posebne poročevalke OZN o razmerah na področju človekovih pravic v Belorusiji, z dne 4. maja 2022 in 20. julija 2022 za Svet OZN za človekove pravice, poziva strokovnjakov OZN z dne 10. oktobra 2022 k takojšnji izpustitvi Nobelovega nagrajenca Alesa Bjaljackega in drugih zagovornikov pravic, ki so zaprti v Belorusiji, in pripombe uradne govorke OZN za človekove pravice Ravine Shamdasani z dne 3. marca 2023 o obsodbah zagovornikov človekovih pravic v Belorusiji,

— ob upoštevanju razglasitve neodvisnosti Belorusije od Sovjetske zveze 25. avgusta 1991,

— ob upoštevanju Deklaracije o državni suverenosti Beloruske sovjetske socialistične republike z dne 27. julija 1990,

— ob upoštevanju Beloveškega sporazuma, ki ga je Vrhovni svet Belorusije ratificiral 10. decembra 1991 in ki je razglasil konec Sovjetske zveze,

— ob upoštevanju ustave Republike Belorusije, sprejete 15. marca 1994,

— ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah, Ustanovne listine Združenih narodov, Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju ter vseh drugih konvencij o človekovih pravicah, katerih podpisnica je Belorusija,

— ob upoštevanju dunajske deklaracije in akcijskega programa z dne 25. junija 1993,

— ob upoštevanju Pogodbe o neširjenju jedrskega orožja,

— ob upoštevanju memoranduma iz Budimpešte o varnostnih zagotovilih,

— ob upoštevanju poročila organizacije Human Rights Watch o Belorusiji za leto 2022,

— ob upoštevanju Konvencije Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu,

— ob upoštevanju drugega ocenjevalnega poročila skupine strokovnjakov Sveta Evrope za ukrepanje proti trgovini z ljudmi, sprejetega 28. junija 2022, v katerem je opisano izvajanje Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi v Belorusiji,

— ob upoštevanju poročil visokih komisarjev OZN za človekove pravice z dne 4. marca 2022 in 3. februarja 2023 o človekovih pravicah v Belorusiji pred predsedniškimi volitvami leta 2020 in po njih,

— ob upoštevanju poročila moskovskega mehanizma Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) z dne 11. maja 2023 o resni grožnji človeški razsežnosti OVSE v Belorusiji od 5. novembra 2020,

— ob upoštevanju preiskovalnega poročila misije Mednarodne organizacije civilnega letalstva za ugotavljanje dejstev iz julija 2022 z naslovom Event involving Ryanair flight FR4978 in Belarus airspace on 23 May 2021 (Dogodek v zvezi z letom FR4978 družbe Ryanair v beloruskem zračnem prostoru 23. maja 2021),

— ob upoštevanju resolucije 2495 (2023) parlamentarne skupščine Sveta Evrope z dne 27. aprila 2023 z naslovom Deportations and forcible transfers of Ukrainian children and other civilians to the Russian Federation or to temporarily occupied Ukrainian territories: create conditions for their safe return, stop these crimes and punish the perpetrators (Deportacije in prisilne premestitve ukrajinskih otrok in drugih civilistov v Rusko federacijo ali na začasno zasedena ukrajinska ozemlja: ustvarjanje pogojev za njihovo varno vrnitev, ustavitev zločinov in kaznovanje storilcev),

— ob upoštevanju sklepa Mednarodne organizacije dela (MOD) GB.347/INS/14(Rev.1) z dne 20. marca 2023 in njene resolucije z dne 12. junija 2023 o ukrepih, ki jih je priporočil upravljavski odbor v skladu s členom 33 ustave Mednarodne organizacije dela v zvezi z Belorusijo,

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

— ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A9-0258/2023),

A. ker nelegitimni režim Aleksandra Lukašenka tri leta po potvorjenih predsedniških volitvah 9. avgusta 2020 še povečuje sistematično represijo nad beloruskim ljudstvom, ki zajema vse segmente družbe, tudi ranljive in marginalizirane posameznike; ker so sodišča obsodila več kot 3 000 oseb na različne kazni zaradi politično motiviranih obtožb, več kot 1 500 oseb je še vedno zaprtih zaradi političnih razlogov, na tisoče drugih pa mučijo, da ne bi priznali takšnega statusa, pri čemer živijo pod stalnim pritiskom ustrahovanja, groženj in morebitne aretacije ter izmišljenih obtožb; ker je Lukašenkov režim izvršil na stotine političnih obsodb na podlagi kazenskih obtožb, med drugim je skoraj 100 beloruskim odvetnikom odvzel licence, zaprl več sto medijev in izbrisal registracijo več kot 1 000 nevladnim organizacijam; ker so bili številni medijski podjetniki in novinarji prisiljeni zapustiti Belorusijo in nadaljevati svoje dejavnosti v izgnanstvu, predvsem v Litvi in na Poljskem; ker je več kot 30 novinarjev in medijskih delavcev še vedno zaprtih zaradi lažnih kazenskih obtožb; ker so bili štirje glavni neodvisni sindikati in Beloruski kongres demokratičnih sindikatov ukinjeni, najmanj 14 njihovih voditeljev in članov pa je bilo zaprtih; ker so izpuščeni politični zaporniki izpostavljeni skrajni diskriminaciji, saj jim režim prepoveduje prosto gibanje in onemogoča dostop do trga dela, njihovih bančnih računov in drugih finančnih sredstev; ker so ukrepi režima ter odrekanje zdravstvene oskrbe in pravne pomoči povzročili smrt političnih zapornikov, med njimi Vitolda Ašuraka, Dimitrija Dudoitsa, Aleksandra Vikorja, Mikalaja Klimoviča, Dimitrija Sarokina in Alesa Puškina; ker je samo v zadnjih letih zaradi strahu pred podobno usodo iz države pobegnilo približno 300 000 Belorusov;

B. ker visoki komisar OZN za človekove pravice v poročilih o razmerah v Belorusiji primerja represijo Lukašenkovega režima s hudodelstvi zoper človečnost;

C. ker so maja oziroma junija 2023 minila tri leta, odkar sta bila beloruska opozicijska blogerja Sjarhej Cihanovski in Viktar Babarika med kandidaturo za beloruskega predsednika aretirana zaradi politično motiviranih obtožb; ker se je Palina Šarenda-Panasjuk, politična zapornica in aktivistka evropske beloruske civilne kampanje, v znak protesta proti mučnim razmeram v zaporu odločila, da se odpove beloruskemu državljanstvu, po predložitvi uradne vloge pa so jo odpeljali na psihiatrični pregled in od takrat ni znano, kje se nahaja;

D. ker je v Belorusiji vsaj 1 300 otrok s posebnimi potrebami pridržanih v ustanovah, ki imajo težave z ustreznim diagnosticiranjem, izobraževanjem oz. ponovnim vključevanjem družbo ter niso javno odgovorne in pregledne;

E. ker mednarodna skupnost, med drugim tudi EU in njene države članice, ni priznala izida potvorjenih predsedniških volitev in Aleksandra Lukašenka kot predsednika Belorusije; ker beloruske oblasti niso učinkovito preiskale številnih obtožb o mučenju in drugem slabem ravnanju z miroljubnimi protestniki s strani predstavnikov organov pregona po potvorjenih predsedniških volitvah avgusta 2020;

F. ker režim odpravlja zadnje preostanke političnega pluralizma v državi, med drugim s prihodnjo tako imenovano ponovno registracijo političnih strank, ki bo verjetno privedla do izločitve vseh strank, razen tistih, ki režim podpirajo; ker nova ustava iz februarja 2022 vzpostavlja nove nedemokratične institucije, katerih edini namen je zagotoviti, da se režim obdrži na oblasti, in parlamentu odvzeti še zadnjo preostalo možnost izražanja stališč v političnem procesu;

G. ker so januarja 2022 začele veljati spremembe beloruskega kazenskega zakonika, s katerimi se ponovno uvaja kazenska odgovornost za sodelovanje v dejavnostih neregistriranih organizacij; ker trenutno nobena organizacija za človekove pravice v državi ne deluje zakonito; ker so maja 2022 začele veljati dodatne spremembe kazenskega zakonika, s katerimi so oblasti razširile uporabo smrtne kazni na poskus terorističnih dejanj, tj. obtožbo, ki se je prej uporabljala v sojenjih političnim aktivistom; ker je Lukašenko julija 2022 podpisal zakonodajo, ki dovoljuje preiskave in sojenja v odsotnosti na podlagi 48 členov kazenskega zakonika; ker je Lukašenkov režim januarja 2023 sprejel zakon, s katerim bo odvzeto državljanstvo osebam v izgnanstvu, ki so obtožene tako imenovanih zločinov, povezanih z ekstremizmom, pri čemer je na seznamu takih oseb zdaj več kot 2 000 posameznikov;

H. ker Lukašenkov režim nevarno spodkopava suverenost Belorusije, saj jo spreminja v satelitsko državo Rusije in dopušča njeno vključevanje v tako imenovano državno unijo z Rusijo, zaradi česar je tveganje neposredne okupacije zelo veliko, kar je v nasprotju z jasno izraženo voljo večine Belorusov; ker je Lukašenko predlagal pakt državne unije med Belorusijo, Rusijo in Kazahstanom o souporabi jedrskega orožja;

I. ker Lukašenkov režim še naprej uničuje izražanje nacionalne identitete Belorusov, vključno z njihovim jezikom in kulturo; ker izvaja agresivno politiko rusifikacije s samovoljnimi odvzemi prostosti in zlasti z brutalnim ravnanjem s kulturniki, vključno s pisatelji, umetniki in glasbeniki, ter ljudmi, ki v javnosti govorijo belorusko, pa tudi s prepovedjo nacionalnih in zgodovinskih simbolov Belorusije, kot sta belo-rdeče-bela zastava in grb Gonje, ter zapiranjem založb, zasebnih šol in tečajev beloruskega jezika;

J. ker Lukašenkov režim še naprej marginalizira etnične, verske in spolne manjšine, zlasti litovsko in poljsko etnično skupnost, tako da preganja njihove voditelje, kot je Andrzej Poczobut, zapira litovske in poljske izobraževalne ustanove, ukinja izobraževanje v njihovih etničnih jezikih in uničuje poljska spominska pokopališča; ker še naprej izvaja represijo nad verskimi skupnostmi in posamezniki, s čimer krši pravico do svobode veroizpovedi in prepričanja; ker so številne rimskokatoliške, protestantske, pravoslavne in grške katoliške duhovnike in pastorje preganjali na različne načine, od denarnih kazni do dolgotrajne zaporne kazni; ker beloruska pravoslavna cerkev v številnih primerih služi interesom režima in med drugim podpira rusko vojaško agresijo proti Ukrajini; ker je bil pokojni nadškof iz Hrodna Artemij Kiščanka, ki je bil edini hierarh Moskvi podrejene beloruske pravoslavne cerkve, tj. beloruskega eksarhata, ki je leta 2020 obsodil nasilje Lukašenkovega režima nad mirnimi protestniki, poslan v pokoj, med katerim so ga nadlegovali, kar je vplivalo na njegovo zdravje in pospešilo njegovo smrt;

K. ker se LGBTI osebe v Belorusiji še naprej soočajo s sistemsko diskriminacijo in nasiljem; ker bi lahko Belorusija uvedla zakonodajo o „propagandi“ LGBTI, podobno tisti v Rusiji; ker so Belorusi, ki živijo ali delajo v Rusiji oziroma so v njej poiskali zatočišče, med najbolj izpostavljenimi čezmejnemu zatiranju, ki ga izvajajo beloruske oblasti;

L. ker beloruske oblasti pogosto uporabljajo nadzor, spletno cenzuro in dezinformacije, pa tudi tehnologije za nadzor prebivalstva; ker takšna represivna praksa pomeni, da je Belorusija še en korak bližje k digitalnemu avtoritarizmu in zatiranju digitalnih pravic svojih državljanov, kar vodi k vse večjemu ustrahovanju in krčenju državljanskega prostora;

M. ker je Belorusija oktobra 2022 razglasila, da z 8. februarjem 2023 odstopa od prvega izbirnega protokola k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah, s čimer je Odboru OZN za človekove pravice onemogočila sprejemanje in pregled pritožb posameznikov v Belorusiji glede kršitev človekovih pravic; ker zaradi tega Belorusi niso mednarodno zaščiteni, saj niti Svet OZN za človekove pravice niti Evropsko sodišče za človekove pravice ne moreta obravnavati pritožb Belorusov;

N. ker nelegitimni Lukašenkov režim dejavno podpira neupravičeno rusko vojaško agresijo in vojne zločine proti Ukrajini in pri tem v celoti sodeluje; ker režim neposredno omogoča in podpira rusko vojaško agresijo proti Ukrajini in rusko uporabo terorističnih sredstev, kar dokazujeta preusmeritev leta FR4978 družbe Ryanair maja 2021 in razglasitev dobrodošlice skupini Wagner, ruski teroristični organizaciji, ki deluje pod okriljem države; ker večina Belorusov nasprotuje sodelovanju svoje države v tej vojni in to dokazuje z organiziranjem miroljubnih protestov, katerih posledica so aretacije, obtožbe in kršitve policije, sabotiranjem prevoza ruske vojaške opreme ter pridružitvijo ali podporo beloruskim odredom, ki se borijo skupaj z ukrajinskimi oboroženimi silami; ker je Belorusija edina država v Evropi in Srednji Aziji, ki izvršuje smrtno kazen, zato se z uporabo smrtne kazni odvrača vsakršen odpor proti sodelovanju v ruski vojaški agresiji proti Ukrajini; ker sta EU in Nato odločno obsodila vpletenost Lukašenkovega režima v rusko vojaško agresijo proti Ukrajini, kar je privedlo do skupnega pristopa organizacij, ki temelji na podobnih ali celo skupnih ocenah in zahteva ustrezno okrepitev sodelovanja med EU in Natom;

O. ker je parlamentarna skupščina Sveta Evrope 27. aprila 2023 soglasno obsodila deportacijo, prevzgojo in rusifikacijo ukrajinskih otrok, od katerih so bili nekateri poslani v taborišče Dubrava, ki je v lasti družbe Belaruskali; ker lahko ti zločini, v katere je vpleten Lukašenkov režim, pomenijo genocid;

P. ker Lukašenkov režim neposredno ogroža EU in varnost njenih državljanov; ker to dokazujejo njegovo strinjanje z namestitvijo ruskega taktičnega jedrskega orožja na njegovem ozemlju, zavrnitev izvajanja zahtev glede jedrske varnosti v beloruski jedrski elektrarni Ostrovec, organizirana ugrabitev civilnega leta Ryanair FR4978, nadaljnja instrumentalizacija migracij in trgovine z ljudmi, agresivna vojna retorika od avgusta 2020 in spodbujanje večje ruske vojaške prisotnosti v Belorusiji prek stalnih skupnih manevrov;

Q. ker Lukašenkov režim še naprej sili migrante iz držav, ki niso članice EU, prek meja z Latvijo, Litvo in Poljsko; ker se migranti v Belorusiji soočajo z mučenjem in drugim slabim ravnanjem mejnih policistov in drugih uradnikov, ovirami pri pridobivanju azila in vračanjem;

R. ker imajo beloruske demokratične sile pod vodstvom Svjatlane Cihanovske uveljavljeno strukturo, ki stalno pridobiva mednarodno priznanje, vključno z nedavnim oblikovanjem združenega prehodnega kabineta, prenovljenim koordinacijskim svetom in misijo demokratične Belorusije v Bruslju; ker imajo združeni prehodni kabinet, člani diaspore različnih demokratičnih opozicijskih strank in drugi Belorusi pomembno vlogo pri nadaljnji dejavni podpori političnim zapornikom, njihovim družinam in aktivistom, ki so še vedno v Belorusiji;

S. ker so Svjatlana Cihanovska in voditelji demokratičnih političnih strank javno razglasili evropske težnje Belorusov;

T. ker so EU in njene države članice v odziv na sedanjo represijo sprejele več omejevalnih ukrepov proti Lukašenkovemu režimu, vključno s sankcijami proti 195 posameznikom in 34 subjektom, ki so neposredno vpleteni v kršitve človekovih pravic in zagotavljajo podporo režimu; ker so EU in njene države članice namenile več kot 100 milijonov EUR za podporo beloruskemu ljudstvu in njegovim demokratičnim prizadevanjem;

U. ker Lukašenkov režim zmanjšuje učinek zahodnih sankcij na Belorusijo z uporabo pomoči, ki jo zagotavlja Rusija, na primer z uporabo ruske prometne in pristaniške infrastrukture za izvoz beloruskega blaga, prednostnim dostopom do ruskega trga in odlogom odplačevanja dolga Rusiji, pa tudi izogibanjem sankcijam;

V. ker se je zaradi zahodnih sankcij beloruski BDP leta 2022 zmanjšal za 4,7 %, kar je za polovico manj, kot je bilo pričakovano; ker se je uvoz EU iz Belorusije leta 2022 v primerjavi s prejšnjimi leti zmanjšal za več kot polovico, in sicer s 6,54 milijarde EUR leta 2021 na 3,19 milijarde EUR; ker se je izvoz Belorusije v Rusijo povečal za več kot 40 %, in sicer s 16,3 milijarde USD leta 2021 na 23 milijard USD leta 2022; ker se je izvoz Belorusije na Kitajsko v letu 2022 skoraj podvojil;

W. ker Lukašenkov režim ponovno vzpostavlja model centralnega planskega gospodarstva iz sovjetskih časov, zlasti z regulacijo maloprodajnih cen, ohranjanjem visoke ravni industrijske proizvodnje v podjetjih v državni lasti, tudi če ni povpraševanja, in zatiranjem zasebnega poslovanja, vključno s prepovedjo prodaje deležev tujih vlagateljev v beloruskih podjetjih in uvedbo predpisov, ki omogočajo zaplembo zasebne lastnine; ker Belorusija ni upoštevala ključnih ugotovitev preiskovalne komisije Mednarodne organizacije dela iz leta 2004 in ker Lukašenkov režim nadaljuje s pregonom sindikalistov;

X. ker zahvaljujoč podpori EU na stotine Belorusov trenutno prejema štipendije, še veliko več pa se jih udeležuje spletnih usposabljanj za krepitev poklicnih znanj in spretnosti ter bodo vključeni v poklicne izmenjave;

Nenehna represija Lukašenkovega režima in podpora EU za zatirane osebe

1. najostreje obsoja neobrzdano represijo ter sistematične in razširjene kršitve človekovih pravic, ki jih nenehno izvaja Lukašenkov režim, vključno z različnimi primeri slabega ravnanja in mučenja, pa tudi pridržanja političnih zapornikov in drugih oseb, preganjanih iz političnih razlogov, kot so novinarji, zagovorniki človekovih pravic, neodvisni sindikalni aktivisti in drugi, v osamitvi in brez ustrezne zdravstvene pomoči; enako ostro obsoja izvajanje pritiska na preganjane osebe z namernimi aretacijami in obsodbami njihovih sorodnikov ter odvzemom licenc njihovim odvetnikom; še naprej izraža solidarnost s pogumnim beloruskim ljudstvom in člani organizacij civilne družbe, ki se zavzemajo za suvereno, svobodno in demokratično Belorusijo, v kateri bodo prevladali pravičnost, mir in človekove pravice, pri tem pa tvegajo svojo svobodo in življenja;

2. od Lukašenkovega režima zahteva, da ustavi spiralo nasilja, mučenja, represije in propagande proti drugače mislečim in domnevnim kritikom, da takoj in brezpogojno izpusti vse politične zapornike, njihove družinske člane in vse samovoljno pridržane osebe, da razglasi splošno amnestijo za vse osebe, ki so bile od leta 2020 aretirane iz političnih razlogov, ter da omogoči miren prenos oblasti po izvedbi svobodnih in poštenih volitev;

3. poziva beloruske oblasti, naj nemudoma odpravijo krute, nečloveške in ponižujoče pogoje za politične zapornike v priporih in zaporih, med drugim tudi odrekanje zdravniške oskrbe, osnovnih higienskih izdelkov ter dostopa do odvetnikov in družinskih članov; obsoja prakse „verižnih aretacij“ ali neupravičenega podaljševanja pripora pred sojenjem za manjša kazniva dejanja ali izmišljenih obtožb „ekstremizma“; je zelo zaskrbljen, ker sta bila zaprta voditelja demokratične opozicije Viktar Babarika in Marija Kalesnikava na skrivaj premeščena v bolnišnico, ne da bi bile zagotovljene kakršne koli informacije o njunem zdravstvenem stanju; je zaskrbljen tudi, ker že dolgo časa ni nobenih informacij o stanju opozicijskih politikov Sjarheja Cihanovskega, Mikalaja Statkeviča in Maksima Znaka, novinarjev Iharja Losika, Kacjarine Bakvalave (psevdonim: Andrejeva) in Andrzeja Poczobuta, ki je tudi eden od vodij poljske manjšine v Belorusiji, ter aktivistke evropske beloruske civilne kampanje Paline Šarenda-Panasjuk;

4. poziva Lukašenkov režim, naj takoj zagotovi potrebno zdravljenje in ustrezno zdravstveno oskrbo zapornikom s hudimi boleznimi in zdravstvenimi težavami, tudi Mariji Kalesnikavi, Viktarju Babariki, Alesu Bjaljackemu, Rihorju Kastusjovu, Irini Melčer, Halini Dzierbysz, Henadzu Fiadiniču, Marfi Rabkovi, Vasilu Berasnevu, Vjačeslavu Areški, Uladzimirju Hundarju, Uladzimirju Mackeviču, Mikalaju Statkeviču, Aleni Hnauk, Andreju Vojniču, Aljaksandru Fiaduti, Mikiti Zalatarovu, Dzmitriju Zalomskemu, Aljakseju Hubiču, Vadzimu Hurmanu, Antanini Kanavalavi, Andreju Skurku, Darji Afanasjevi, Arseniju Majsejčiku, Iharju Mincu, Pavlu Hančariku, Sjarheju Baturi, Vjačeslavu Daškeviču, Danilu Kascjukeviču, Mihailu Hamiceviču, Palini Šarenda-Panasjuk, Andrzeju Poczobutu, Kseniji Luckini, Marini Markevič, Javhenu Ljulkoviču, Volhi Cibulski, Volhi Zalatar, Arcjomu Bajarskemu, Pavlu Kučinskemu, Uladzimirju Malahovskemu, Ruslanu Sluckemu, Aleni Maušuk, Larisi Kuzmenka, Kirilu Palčevskemu, Juriju Praharenki, Sjarheju Veraščahinu, Vjačeslavu Rahaščuku, Aljaksandru Kapšulu, Ramanu Karaneviču, Vitalu Melniku, Aksani Zarecki in Viktoriji Kulša;

5. poziva beloruske oblasti, naj diplomatom in mednarodnim organizacijam, tudi neodvisnim zdravstvenim fundacijam, zlasti Mednarodnemu odboru Rdečega križa, dovolijo obisk političnih zapornikov, da bi lahko ocenili njihovo stanje in zagotovili pomoč; poziva Komisijo, države članice EU in mednarodne institucije, kot sta Mednarodni odbor Rdečega križa in Unicef, naj še naprej zagotavljajo sistematično in celovito podporo beloruskim političnim zapornikom in njihovim družinskim članom, ki so v ranljivem finančnem položaju, ter naj podprejo politične zapornike, ki so prestali kazen, tudi s finančno podporo ter pomočjo pri zdravstveni in psihološki rehabilitaciji;

6. zahteva, da se izvede neodvisna preiskava in pripravi izvedensko poročilo o smrtih političnih zapornikov v priporu režima in smrti aktivista Ramana Bandarenke novembra 2020 zaradi neusmiljenega pretepanja s strani policistov v civilu oziroma njihovih pooblaščencev;

7. poziva Lukašenkov režim, naj se vzdrži kakršnega koli nadlegovanja, tudi nekdanjih političnih zapornikov, ki so zdaj na prostosti; poziva režim, naj te nekdanje zapornike pusti, da živijo svobodno življenje, in jim omogoči popoln dostop do trga dela in družbenega življenja ter do njihovih bančnih računov in premoženja; izraža globoko zaskrbljenost, ker zlasti dobavitelji velikih podjetij s sedežem v EU domnevno uporabljajo prisilno delo zapornikov v beloruskih kazenskih kolonijah; poziva vsa podjetja s sedežem v EU, naj prekinejo odnose z vsemi beloruskimi dobavitelji, ki v svojih dobavnih verigah uporabljajo prisilno delo, tudi tistimi, za katere še ne veljajo omejevalni ukrepi, in poziva Svet, naj uvede sankcije proti vsem beloruskim podjetjem, ki v svojih dobavnih verigah uporabljajo prisilno delo; pozdravlja nedavno sprejetje resolucije Mednarodne organizacije dela o ukrepih, ki jih je priporočil upravljavski odbor v skladu s členom 33 ustave Mednarodne organizacije dela glede sistematičnega kršenja svobode združevanja v Belorusiji, zatiranja demokratičnega sindikalnega gibanja in nenehnega preganjanja neodvisnih sindikalnih voditeljev in aktivistov, ter poziva države članice Mednarodne organizacije dela, naj ustrezno ukrepajo;

8. ponovno poudarja, da enostranski umik Lukašenkovega režima iz politike vzhodnega partnerstva, napovedan 28. januarja 2021, ni legitimen, saj ne odraža resnične volje beloruskega ljudstva in njegovih prizadevanj za svobodno in demokratično državo;

9. ponovno obsoja odločitev Lukašenkovega režima, da Belorusija odstopi od Aarhuške konvencije, ki je mednarodni sporazum o izvajanju človekove pravice do čistega, zdravega in trajnostnega okolja;

10. poziva institucije in države članice EU, naj preučijo možnost, da bi predstavnikom beloruskih demokratičnih sil, zlasti Svjatlani Cihanovski, legitimni predstavnici beloruskega ljudstva, in predstavnikom civilne družbe omogočili, da zasedejo prazne sedeže v dvostranskih in večstranskih forumih, ki so jih prej zasedali predstavniki beloruskih oblasti, zlasti v okviru politike vzhodnega partnerstva; poziva Komisijo, naj neodvisne beloruske strokovnjake, ki niso povezani z režimom, vključi kot nacionalne predstavnike Belorusije v programe sodelovanja, kot so EU4Climate, EU4Environment in druge pobude; spodbuja Svet za zunanje zadeve, naj za vse svoje seje, na katerih se obravnava Belorusija, poda stalno povabilo Svjatlani Cihanovski kot vodji beloruskega združenega prehodnega kabineta; poziva voditelje držav članic, pa tudi politične voditelje drugih sodelujočih držav Evropske politične skupnosti, naj beloruske demokratične sile vključijo v Evropsko politično skupnost, na primer tako, da jim podelijo status opazovalca;

11. obsoja montirane procese in izmišljene obtožbe na politični podlagi, katerih namen je vzbujanje strahu pri predstavnikih in podpornikih demokratičnih sil, civilne družbe, neodvisnih medijev in svobodnih sindikatov ter zagovornikih človekovih pravic ter narodnih, verskih in spolnih manjšinah; obsoja odločitev beloruskih oblasti z dne 23. avgusta 2023, da ugledni center za človekove pravice Vjasna in vse njegove podružnice razglasijo za ekstremistično organizacijo, ter poziva k takojšnji izpustitvi predsednika in ustanovitelja centra, dobitnika Nobelove nagrade za mir in nagrade Saharova Alesa Bjaljackega ter njegovih kolegov Valjancina Stefanoviča, Uladzimirja Labkoviča, Marfe Rabkove in Andreja Čapjuka; obsoja zlasti nedavne obsodbe na dolge zaporne kazni Henadza Fiadniča, Vasila Berasneva, Vaclava Areške, Marine Zolotove in Ljudmile Čekine, pa tudi vodilnih osebnosti demokratičnih sil, kot so Svjatlana Cihanovska, Pavel Latuška, Marija Maroz, Volha Kavalkova, Sjarhej Dilevski, Valerij Cepkala, Scjapan Pucila in Jan Rudzik, ki so bili obsojeni v nenavzočnosti, in sicer na podlagi lažnih obtožnic o „zaroti za prevzem oblasti“ oziroma „ustanavljanju ekstremističnih organizacij“; obsoja nadaljnje pridržanje voditeljev demokratične opozicije Pavla Sevjarinca in Mikalaja Statkeviča; obsoja dejanja mednarodne represije Lukašenkovega režima nad Belorusi v tujini ter pomoč in dejavno sodelovanje Rusije pri tej represiji; poziva režim, naj nemudoma preneha staršem odvzemati skrbništvo nad otroki in jim groziti z odvzemom, da bi jih kaznoval zaradi protestov ali politične aktivnosti; spodbuja Svet in Komisijo, naj najdeta nove poti za izpustitev vseh političnih zapornikov v Belorusiji;

12. poziva beloruske oblasti, naj vse obsodbe na smrtno kazen nemudoma pretvorijo in razglasijo takojšen moratorij na uporabo smrtne kazni kot prvi korak k njeni popolni in trajni odpravi;

13. poziva Komisijo in države članice, naj zagovornikom človekovih pravic, odvetnikom in organizacijam civilne družbe še naprej omogočajo, da političnim zapornikom in njihovim družinam zagotavljajo storitve, zlasti socialno pomoč, zdravstveno oskrbo in javno obrambo; poziva diplomate EU in držav članic, naj kljub obstoječim težavam sodelujejo s predstavniki civilne družbe, zagovorniki človekovih pravic, neodvisnimi mediji, prodemokratičnimi skupinami in družinami političnih zapornikov v Belorusiji ter jih podpirajo;

14. poziva Komisijo, države članice in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj sodelujejo z mednarodnimi partnerji, kot sta moskovski mehanizem OVSE in Svet OZN za človekove pravice, pa tudi z zagovorniki človekovih pravic in predstavniki civilne družbe na terenu, da bi zagotovili spremljanje in dokumentiranje hudih kršitev človekovih pravic in hudodelstev zoper človečnost v Belorusiji ter poročanje o njih, s tem pa tudi odgovornost storilcev in pravico žrtvam; poudarja dragoceno delo, ki ga v Belorusiji in zunaj nje opravljajo nevladne organizacije, ki beležijo primere mučenja, saj tako postavljajo pomembne temelje za prihodnji pregon zločinov Lukašenkovega režima; ponovno izraža svojo podporo mednarodni platformi za ugotavljanje odgovornosti v Belorusiji;

15. ponovno poziva države članice EU, naj v skladu s sprejetimi načeli ekstrateritorialne in splošne sodne pristojnosti pripravijo podlago za kazenski pregon beloruskih uradnikov, ki so odgovorni za ali vpleteni v volilne goljufije ter hude kršitve človekovih pravic in hudodelstva zoper človečnost; se pridružuje pozivu visokega komisarja OZN za človekove pravice, naj vse države članice OZN razmislijo o prizadevanjih za tako odgovornost; podpira nadaljnje razprave o morebitnem mednarodnem sodišču za kršitve človekovih pravic v Belorusiji, ki bi bilo ustanovljeno v Haagu;

Vpletenost Lukašenkovega režima v rusko vojaško agresijo proti Ukrajini

16. najostreje obsoja vpletenost Lukašenkovega režima v neupravičeno, nezakonito in neizzvano vojaško agresijo Rusije proti Ukrajini ter spodbujanje sovražnega govora, dezinformacij in propagande, ki so odmev bojaželjne retorike Moskve; v zvezi s tem obsoja množično dobavo streliva in vojaške opreme ruskim agresorjem, zlasti proizvodnjo sestavnih delov za rusko vojsko, namestitev ruskih vojakov v Belorusiji in njihovo usposabljanje s strani beloruskih inštruktorjev, sprejemanje ruske nezakonite in državno sponzorirane teroristične organizacije – skupine Wagner, grožnje Belorusije, da se bo pridružila agresiji, skupaj z namestitvijo vojaških enot ob belorusko-ukrajinski meji, zaradi česar so ukrajinske enote zadržane tam, ter uporabo beloruskega ozemlja, zračnega prostora in infrastrukture kot izhodišča za začetek invazije ter za nadaljnje raketne napade na vojaške in civilne cilje v Ukrajini; ugotavlja, da velika večina Belorusov nasprotuje tej večplastni vpletenosti v rusko vojaško agresijo; izraža popolno podporo beloruskim aktivistom, ki se upirajo agresorjem v Belorusiji z oviranjem železniških povezav in drugih oskrbovalnih poti, ki jih uporablja ruska vojska, ter beloruskim prostovoljcem, zlasti odredoma Kastuś Kalinouski in Pahonia, ki se skupaj z ukrajinsko vojsko pogumno borita za odvračanje napadalcev; v celoti podpira zagotavljanje pomoči tem upornikom;

17. obsoja nezakonito premestitev več kot 2 150 otrok, tudi sirot, z območij Ukrajine, ki jih zaseda Rusija, v tako imenovane rekreativne tabore v Belorusiji, kjer so izpostavljeni rusifikaciji in indoktrinaciji; odločno obsoja vpletenost beloruskega Rdečega križa v nezakonito deportacijo ukrajinskih otrok; podpira ukrajinske tožilce, ki preiskujejo vlogo Belorusije pri prisilnih deportacijah, ter meni, da bi lahko ukrepi Aleksandra Lukašenka in njegovega režima pomenili tudi hudodelstvo zoper človečnost, kot Rimski statut Mednarodnega kazenskega sodišča opredeljuje „deportacijo ali prisilno preselitev prebivalstva“; meni, da je Lukašenko enako kot Vladimir Putin in Maria Lvova-Belova odgovoren za te vojne zločine, zato poziva Mednarodno kazensko sodišče, naj razmisli o izdaji podobnega mednarodnega naloga za prijetje Lukašenka; poziva Svet, naj seznam posameznikov, za katere veljajo sankcije EU, razširi na tiste, ki so vpleteni v prisilno deportacijo ukrajinskih otrok v Belorusijo;

18. poziva k večjim sinergijam in skladnosti med strateškim kompasom EU in strateškim konceptom Nata, zlasti kar zadeva njuno izvajanje z namenom zoperstavljanja ruski agresiji proti Ukrajini in sostorilstvu Lukašenkovega režima v tem konfliktu; poudarja, da je pomembno okrepiti sodelovanje med EU in Natom pri obravnavi vseh pomembnih vidikov vpletenosti Belorusije v vojno Rusije proti Ukrajini; meni, da je treba razviti skupno strategijo za ohranitev neodvisnosti Belorusije, vključno z mednarodno podporo njeni neodvisnosti in njenemu prehodu v demokracijo, s sodelovanjem EU in mednarodnih institucij, kot so OVSE, Svet Evrope in G7;

19. meni, da je Lukašenkov režim s tem, ko je omogočil neupravičeno vojaško agresijo Rusije proti Ukrajini, postal sostorilec zločinov, ki jih je zagrešila Rusija, kar pomeni odgovornost za uničenje in škodo, povzročeno Ukrajini; poleg tega meni, da je potrebno posebno mednarodno sodišče za kaznivo dejanje agresije, ki ga je Rusija zagrešila proti Ukrajini, pristojno za preiskavo ne le Putina ter ruskega političnega in vojaškega vodstva, temveč tudi beloruskega vodstva; zato poziva institucije EU in države članice, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe, da bi omogočile kazenski pregon beloruskih uradnikov, ki so sodelovali pri kaznivemu dejanju agresije, vojnih zločinih, hudodelstvih zoper človečnost in genocidu v Ukrajini; v zvezi s tem pozdravlja ukrepe, sprejete za vzpostavitev nacionalnega urada Mednarodnega kazenskega sodišča v Ukrajini; poziva EU in njene države članice, naj poiščejo zakonite poti za zaseg premoženja beloruskega vodstva in povezanih beloruskih subjektov, ki so vpleteni v ruska vojaška prizadevanja, da bi, če je mogoče, z njimi podprli obnovo Ukrajine;

20. poziva EU in njene države članice, naj v okviru režima sankcij za Belorusijo in Rusijo ter globalnega režima sankcij EU na področju človekovih pravic (zakon Magnickega) razširijo in okrepijo področje uporabe sankcij („omejevalni ukrepi“) ter sprejmejo nov sklop sankcij proti Belorusiji in Rusiji in proti posameznikom in pravnim subjektom, ki so odgovorni za ali vpleteni v hude kršitve človekovih pravic v Belorusiji, vključno s sodniki, tožilci, uradniki organov kazenskega pregona, zaporniškim osebjem in uradniki kazenskih kolonij, propagandisti ter agenti zloglasnih KGB in Glavnega direktorata za boj proti organiziranemu kriminalu in korupciji (GUBOPiK/HUBAZiK);

21. poziva, naj se obstoječe sankcije proti Rusiji prenesejo tudi na Belorusijo; vztraja, da bi bilo treba na seznamu sankcij ohraniti belorusko pepeliko, ki je glavni vir prihodkov režima, in da ne bi smeli dovoliti njenega prevoza prek ozemlja EU, zlasti ker je podjetje Belaruskali, ki je največji beloruski proizvajalec pepelike, neposredno vpleteno v nezakonito preselitev, rusifikacijo in indoktrinacijo ukrajinskih otrok; poziva EU in njene države članice, naj nujno povečajo svoje zmogljivosti za ocenjevanje dejanskega učinka sankcij in morebitne kolateralne škode, da bi zagotovile celovito izvajanje vseh omejevalnih ukrepov v zvezi z Belorusijo in posamezniki iz Belorusije in preprečile morebitne sheme izogibanja, ter naj zagotovijo ustrezno podporo delu posebnega odposlanca EU za izvajanje sankcij EU, da se odpravijo vse vrzeli in se vse sankcije učinkoviteje izvajajo;

22. poziva, naj EU Rusijo in Belorusijo uvrsti na seznam tretjih držav z visokim tveganjem, kar zadeva boj proti pranju denarja in financiranje terorizma; poziva, naj se pripravi seznam bližnjih sorodnikov oseb, povezanih z zločinskim Lukašenkovim režimom, ki uživajo gostoljubje v državah EU; poziva, naj se takoj pregledajo njihovi vstopni vizumi in status rezidenta; poziva Mednarodni olimpijski komite in druge mednarodne športne zveze, naj športnikom iz Belorusije in Rusije, med katerimi mnogi podpirajo neupravičeno rusko agresijo proti Ukrajini ali pri njej celo sodelujejo, ne dovolijo tekmovanja na olimpijskih igrah v Parizu leta 2024 ali katerem koli drugem mednarodnem športnem dogodku;

23. obžaluje, da nekatere države članice lobirajo za odpravo sankcij proti beloruskim proizvajalcem pepelike, med drugim tudi podjetju Belaruskali, in poziva države članice, naj določijo skupne pristope k izzivom, ki jih sankcije prinašajo; obsoja tretje države, ki Rusiji in Belorusiji pomagajo pri izogibanju uvedenim sankcijam, ter poziva Komisijo in države članice, naj razmislijo o sekundarnih sankcijah proti tem tretjim državam; obžaluje uradni obisk madžarskega ministra za zunanje zadeve in trgovino v Minsku februarja 2023, ki je bil v nasprotju s politiko EU do Belorusije, Rusije in vojaške agresije proti Ukrajini; poziva Svet in podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, naj preučita možnosti dodatnih ukrepov poleg sankcij ter v tesnem sodelovanju s partnerji EU oblikujeta skladen in celovit dolgoročni pristop do Belorusije;

Suverenost Belorusije ter zaščita njenega jezika in nacionalne kulture

24. z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da je Belorusija politično, gospodarsko, vojaško in kulturno podrejena Moskvi; obžaluje, da je Belorusija postala satelitska država Rusije, in obsoja dejanja obeh režimov, ki bi lahko privedla do morebitne ruske absorpcije Belorusije in njene priključitve Rusiji; obsoja zgodovinski revizionizem Lukašenkovega režima in njegove poskuse, da bi upravičil svoje zločine, zlasti represijo nad beloruskim ljudstvom in vojaško agresijo proti Ukrajini; obsoja namestitev ruskega taktičnega jedrskega orožja pod ruskim poveljstvom na beloruskem ozemlju, kar je očitna kršitev statusa Belorusije kot države brez jedrskega orožja, ki je bil preklican po goljufivem ustavnem referendumu 27. februarja 2022; ponovno obsoja takšno namestitev, ki krši Pogodbo o neširjenju jedrskega orožja in bi lahko sprožila nadaljnje premestitve jedrskega orožja v regiji; poziva EU, njene države članice in Nato, naj sprejmejo vse možne ukrepe za obravnavo te namestitve; obžaluje Lukašenkovo grozečo retoriko o morebitni uporabi jedrskega orožja; poziva EU, naj v sodelovanju z Mednarodno agencijo za atomsko energijo in skupino evropskih regulatorjev za jedrsko varnost zagotovi jedrsko varnost v beloruski jedrski elektrarni v Ostrovecu, ter obžaluje, da je bil drugi reaktor v beloruski jedrski elektrarni

zagnan, ne da bi bili ustrezno obravnavani pomisleki mednarodne skupnosti glede jedrske varnosti; poziva institucije in države članice EU, naj ne priznajo sporazumov, ki jih Lukašenkov režim sklene z Rusijo in s katerimi bi proti volji ljudstva odstopil od suverenosti Belorusije;

25. poziva EU in države članice, naj ohranijo enotnost pri obravnavanju večplastnih groženj, ki jih za EU predstavlja režim Aleksandra Lukašenka, zlasti nenehne in vse večje državne instrumentalizacije migracij, s katero se namerno povzroča človeško trpljenje na beloruskih mejah z Latvijo, Litvo in Poljsko ter drugod; odločno obsoja uporabo migracij v politične namene s strani beloruskih oblasti in meni, da gre za načrtno organiziran povračilni ukrep Lukašenkovega režima proti državam članicam EU, ki so podprle demokratične sile v Belorusiji, z namenom njihove destabilizacije; je zaskrbljen zaradi humanitarnih razmer na beloruskih mejah z državami članicami EU; poziva te države članice EU, naj upoštevajo zakonodajo EU, saj je spoštovanje temeljnih evropskih norm, mednarodnega prava in dostojanstva vsakega človeškega življenja, zlasti ko se spopadamo z izzivi, bistvo demokratičnega evropskega projekta, ki se mu želi pridružiti tudi Belorusija; poudarja, da je treba zagotavljati pravico do azila ter hkrati poskrbeti za humane in dostojne pogoje za sprejem migrantov in prosilcev za azil, ki so obtičali na meji;

26. meni, da prihod ruskega zasebnega vojaškega podjetja Wagner v Belorusijo predstavlja potencialno varnostno tveganje za Ukrajino, beloruske sosede EU in EU kot celoto; ponovno poziva Svet, naj skupino Wagner doda na seznam terorističnih organizacij EU, ter poziva EU in njene države članice, naj še naprej spremljajo dejavnosti skupine Wagner in okrepijo zaščito meja EU, da bi preprečili provokacije skupine Wagner ali poskuse njenih plačancev, da bi prišli v EU, ter naj se še naprej bori proti vse večjemu tihotapljenju blaga iz Belorusije;

27. je seznanjen z vse večjo gospodarsko odvisnostjo Belorusije od Rusije in drugih nedemokratičnih držav, tudi Kitajske; obžaluje, da se Belorusija vrača k modelu centralnega planskega gospodarstva iz sovjetskih časov, kar bo državo še bolj izoliralo od svetovnega trga, privedlo do zamika inovacij in modernizacije ter povzročilo stalen beg možganov, kar je v nasprotju z interesi beloruskega ljudstva, ki je v zadnjih letih pokazalo vse več podjetniškega duha;

28. opominja vsa podjetja iz EU, ki poslujejo v Belorusiji, na svoj prejšnji poziv, naj v skladu z vodilnimi načeli OZN o podjetništvu in človekovih pravicah ravnajo posebno skrbno in izpolnjujejo svoje obveznosti glede spoštovanja človekovih pravic; poziva ta podjetja, naj se vzdržijo novih naložb v državi in pri beloruskih oblasteh javno protestirajo zaradi nenehnega zatiranja delavcev in državljanov na splošno;

29. poziva Komisijo in države članice EU, naj še naprej podpirajo mala in srednja podjetja v Belorusiji, saj so imela pomembno vlogo pri podpiranju gibanja za demokracijo v Belorusiji med predsedniškimi volitvami leta 2020 in po njih;

30. izraža solidarnost z Belorusi, ki si prizadevajo za zaščito in negovanje svoje nacionalne identitete, zlasti s prizadevanji za širjenje uporabe beloruskega jezika; obžaluje nedavno obsodbo umetniškega menedžerja Pavla Belavusa na 13 let zapora zaradi njegovih poskusov spodbujanja beloruskega jezika in kulture; se zavezuje, da bo izboljšal komunikacijo v beloruskem jeziku, zlasti s prevajanjem svojih poročil in resolucij o Belorusiji ter politikah vzhodnega partnerstva v beloruski jezik, in poziva druge institucije EU, naj ravnajo enako;

31. poziva beloruski režim, naj konča diskriminacijo vseh manjšin, zlasti etničnih, verskih in spolnih manjšin, ter nasilje zoper njih; obsoja beloruske oblasti, ker so se usmerile proti litovski in poljski etnični skupnosti v državi, zlasti z nedavnimi odločitvami o ukinitvi litovskih in poljskih šol ter odpravi izobraževanja v litovskem in poljskem jeziku; poziva beloruske oblasti, naj spoštujejo pravice litovske in poljske manjšine, vključno s pravico do izobraževanja v litovskem in poljskem jeziku; obsoja aretacijo Andželike Borys, Andrzeja Poczobuta in drugih pripadnikov poljske skupnosti; meni, da so bile obtožbe spodbujanja sovraštva in rehabilitacije nacizma, ki so bile vložene proti Andželiki Borys, politične in brez kakršne koli utemeljitve ali pravne vrednosti, ter je seznanjen, da je bila teh obtožb oproščena;

32. ostro obsoja preganjanje verskih skupnosti v Belorusiji, tudi preganjanje duhovnikov in laikov, ki v svojih verskih dejavnostih nočejo podpirati stališč Lukašenkovega režima in izražajo nestrinjanje z njegovimi politikami; v zvezi s tem obsoja obsodbo pravoslavnega duhovnika Sjarheja Razanoviča, njegove žene in sina na 16 let zapora, pritisk na pokojnega pravoslavnega nadškofa Artemija Kiščanko ter redne aretacije pripadnikov duhovščine, vključno z zaporno kaznijo, izrečeno katoliškim duhovnikom Vjačeslavu Adamoviču, Andreju Kuliku in Aljaksandru Šaucovu ter katehetu Uladzislavu Beladzedu maja 2023; obsoja tudi odvzem cerkva katoličanom v Minsku in prepoved vseh političnih dejavnosti v okviru protestantske evangelizacije;

33. poziva Lukašenkov režim, naj nemudoma konča preganjanje in diskriminacijo oseb LGBTI in nasilje nad njimi ter zagotovi njihovo popolno zaščito in vključenost v družbo; podpira prizadevanja organizacij LGBTI v Belorusiji pri zavzemanju za pravne reforme, ki bodo vsem posameznikom zagotovile enake pravice in zaščito;

34. obžaluje, da v Belorusiji ni zakonodaje o prepovedi diskriminacije invalidov in da je bil leta 2021 prisilno ukinjen urad za pravice invalidov, ki je bil vodilna organizacija za pravice invalidov v državi; obžaluje, da se invalidni otroci v Belorusiji srečujejo s težavami v zvezi z ustreznim diagnosticiranjem, izobraževanjem in ponovnim vključevanjem v družbo ter da v institucijah, v katerih so ti otroci nastanjeni, ni javne odgovornosti in preglednosti; poudarja, da sta potrebni deinstitucionalizacija in razveljavitev zakona št. 183-Z Republike Belorusije z dne 30. junija 2022 o pravicah invalidov in njihovem socialnem vključevanju, ki diskriminira otroke in invalide ter omejuje njihovo zmožnost dostopa do osnovnošolskega, srednješolskega in visokošolskega izobraževanja, odvisno od stopnje invalidnosti; je zgrožen, ker beloruske oblasti še naprej nameščajo osebe z različnimi oblikami invalidnosti v iste ustanove in nobeni skupini ne zagotavljajo specializirane oskrbe, ker so več kot 10 000 invalidom, ki živijo v „psihonevroloških“ ustanovah, odvzete zakonske pravice in ker so sodišča direktorje teh ustanov imenovala za njihove zakonite skrbnike; poudarja, da je treba razveljaviti določbe, ki dovoljujejo neprostovoljen odvzem prostosti;

Podpora demokraciji in evropskim težnjam

35. poudarja, da Belorusija deli zgodovinske vezi s preostalim delom Evrope in dediščino evropske kulture in identitete ter bi morala na podlagi teženj beloruskega ljudstva ostati del evropskega političnega, kulturnega in gospodarskega prostora; pozdravlja in podpira izjave Svjatlane Cihanovske in voditeljev beloruskih demokratičnih političnih strank o evropskih težnjah Belorusov; poziva EU, njene institucije in države članice, naj razvijejo ambicioznejšo in celovitejšo strategijo, skupaj z obsežnim gospodarskim načrtom, ki bi zagotovil podporo beloruskim demokratičnim silam, tudi opozicijskim političnim strankam, aktivistom civilne družbe, zagovornikom človekovih pravic, neodvisnim sindikatom in svobodnim medijem v Belorusiji in zunaj nje, da bi okrepili demokratični prehod v državi ter podprli neodvisnost in suverenost Belorusije; poziva k celovitim programom za krepitev zmogljivosti, usposabljanju o pravnem strokovnem znanju za pripravo zakonodaje ter o digitalni in osebni varnosti, mentorstvu, pripravništvu in drugih možnostih izobraževanja, da bi okrepili vlogo teh akterjev in spodbujali njihov potencial;

36. poziva k izboljšanju komunikacije EU z ljudmi v Belorusiji, da bi jim zagotovili informacije ter se zoperstavili dezinformacijam in propagandi medijev pod državnim nadzorom; poziva države članice EU, naj spodbujajo stike med svojim prebivalstvom in beloruskim narodom ter usklajujejo svoje ukrepe, da bi ublažili težave, s katerimi se soočajo demokratične sile in opozicijske politične stranke, aktivisti civilne družbe in drugi beloruski državljani v izgnanstvu, na primer pri pridobivanju dovoljenj za prebivanje in odpiranju bančnih računov ter pri postopkih pridobivanja vizuma v Belorusiji in tretjih državah, tudi zaradi nepravilne uporabe sistema sankcij; poudarja, da beloruskega ljudstva ne bi smeli enačiti z Lukašenkovim režimom in da Belorusov, ki živijo v izgnanstvu, ne bi smeli diskriminirati zaradi tega, ker je režim vpleten v vojno proti Ukrajini; obžaluje, da Lukašenkov režim namerno izganja diplomate iz EU, njenih držav članic in drugih držav oziroma ne želi podaljšati njihovih akreditacij, da bi omejil njihovo podporo preganjanim Belorusom in njihovo možnost izdajanja vizumov; priznava delo organizacij civilne družbe EU pri podpiranju beloruskih sogovornikov in pomoči Belorusom med postopkom premestitve ter poziva EU in njene države članice, naj še naprej omogočajo njeno delo;

37. spodbuja države članice, naj dodatno poenostavijo postopke za pridobitev vizumov in dovoljenj za prebivanje za osebe, ki bežijo iz Belorusije zaradi političnih razlogov, ali za tiste, ki potrebujejo zdravstveno oskrbo, ker so bile žrtve nasilja; poziva Komisijo in države članice, naj pripravijo pravila in postopke za obravnavo primerov, ko se zagovornikom človekovih pravic in drugim aktivistom civilne družbe odvzame državljanstvo v Belorusiji, ter naj zagotovijo podporo tistim Belorusom, ki prebivajo v EU in katerih osebni dokumenti bodo kmalu prenehali veljati in jih ne bodo mogli obnoviti, saj se ne morejo vrniti v Belorusijo;

38. poziva Svet, naj pregleda in posodobi svoje sklepe o Belorusiji, pri čemer naj se osredotoči na preprečevanje in obvladovanje varnostnih tveganj, ki jih predstavlja Lukašenkov režim, učinkovito javno politiko EU in sodelovanje z beloruskim ljudstvom, tudi osebami, ki so v izgnanstvu, osredotoči pa naj se tudi na strukturirano sodelovanje z beloruskimi demokratičnimi silami in civilno družbo ter podporo žrtvam Lukašenkovega režima;

39. pozdravlja odprtje uradne misije demokratične Belorusije 1. marca 2023 v Bruslju; pozdravlja ustanovitev združenega prehodnega kabineta kot osrednjega izvršilnega organa demokratičnega gibanja, ki bi ga morala mednarodna skupnost skupaj s koordinacijskim svetom, tj. enotnim predstavniškim organom beloruske demokratične družbe, obravnavati kot demokratičnega predstavnika beloruskega ljudstva; poziva k podpisu sporazuma za formalizacijo in sistematizacijo sodelovanja med Evropskim parlamentom ter beloruskimi demokratičnimi silami in civilno družbo, vključno z združenim prehodnim kabinetom in koordinacijskim svetom; poudarja, da morata Svet in Komisija poskrbeti, da bo mednarodna skupnost prodemokratičnemu gibanju v Belorusiji spet namenila pozornost in podporo, ki sta bili zaradi ruske vojaške agresije proti Ukrajini preusmerjeni; poziva Komisijo in Svet, naj bosta pripravljena na različne scenarije, kot sta (nasilna) zamenjava Lukašenka ali *de facto* priključitev Belorusije Rusiji ali okupacija Belorusije s strani Rusije, ter naj se o teh različnih scenarijih posvetujeta z združenim prehodnim kabinetom;

40. pozdravlja dejstvo, da je Komisija odobrila podporni program *EU4Belarus: Supporting societal resilience and human capital development* (Podpora družbeni odpornosti in razvoju človeškega kapitala), katerega cilj je podpreti beloruske demokratične težnje; meni, da je takšna podpora bistvena za ohranitev sprememb v beloruski družbi, ki izhajajo iz delovanja mirovnega gibanja za demokracijo v času predsedniških volitev leta 2020; vztraja, da je treba sredstva programa EU4Belarus strateško usmeriti v dejavnosti v podporo evropskim težnjam beloruskega ljudstva;

41. poziva Komisijo in države članice, naj nadaljujejo in razširijo podporo kulturnim in izobraževalnim dejavnostim beloruske civilne družbe in akademskih institucij, tudi tistim v podporo beloruskemu jeziku, ter neodvisnim medijem; poudarja, kako pomembna je podpora za digitalizacijo in prostor za državljansko in politično udeležbo Belorusov v podporo demokraciji; poziva Komisijo in države članice, naj še naprej podpirajo neodvisne beloruske medije, katerih število je po predsedniških volitvah leta 2020 močno upadlo, številni pa so morali svoje dejavnosti preseliti in obnoviti; v zvezi s tem poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo zmogljivosti medijev v beloruskem jeziku, kot so Charter 97, Radio Racyja, Euroradio, Belsat TV, Naša Niva in Novy Čas, ter naj posebno pozornost namenijo novim medijem, kot so NEXTA, Malanka in Zerkalo (prej TUT.BY); pozdravlja selitev radia Radio Free Europe/Radio Liberty in odprtje njegove pisarne v Litvi, ki omogoča verodostojno medijsko poročanje za poslušalce v Belorusiji;

42. poudarja, kako pomembno je nenehno krepiti vezi in sodelovanje med mladimi in akademsko skupnostjo v Belorusiji in EU; pozdravlja finančna sredstva, ki jih je EU namenila za zagotavljanje izobraževalnih možnosti za beloruske študente in strokovnjake, zlasti v okviru projekta EU4Belarus MOST+ (program mobilnosti za ciljno usmerjene stike med ljudmi); pričakuje, da se bo takšna podpora nadaljevala in da bodo Belorusi znatno vključeni v programe EU, kot sta Erasmus+ in Obzorje Evropa; poleg tega poziva k stalni podpori beloruskim neodvisnim akademskim ustanovam, vključno z Evropsko univerzo za humanistične študije v Vilni;

43. vztraja, da bi bilo treba znaten delež finančne podpore EU še naprej usmerjati prek prožnih in nepristranskih mehanizmov EU, kot je Evropska ustanova za demokracijo, ki bi zagotovili dobro ciljno usmerjanje in odgovornost organizacij civilne družbe, neodvisnih medijev in prodemokratičnih skupin; poziva, naj se poveča financiranje z nizkim pragom za nevladne organizacije v Belorusiji in zunaj nje; predlaga, da se Evropska ustanova za demokracijo bolj osredotoči na Belorusijo, države članice pa bi ji morale zagotoviti več sredstev za podporo demokratičnim silam v Belorusiji;

44. podpira priprave na mednarodno donatorsko konferenco pod vodstvom EU za pomoč demokratičnim silam v Belorusiji; poziva EU, naj na operativni ravni sodeluje s predstavniki demokratičnih sil v Belorusiji, da bi sprejeli časovni načrt za izvajanje svežnja gospodarske podpore in naložb v višini 3 milijard EUR, ki ga je Komisija že predvidela kot način podpore demokratičnim težnjam beloruskega ljudstva; poziva k političnemu dialogu med EU in demokratičnimi silami v Belorusiji, da bi poiskali skupno vizijo tega načrta podpore; poudarja, da je potrebna vsebinska javna razprava, da bi pridobili javno podporo vidnejšemu sodelovanju EU;

45. izraža zaskrbljenost glede preglednosti, svobode in pravičnosti parlamentarnih in lokalnih volitev v Belorusiji leta 2024, predvsem glede na nove pravne omejitve za politične stranke in izjave osrednje volilne komisije, v katerih dvomi o pomenu mednarodnega opazovanja volitev in vlogi Urada OVSE za demokratične institucije in človekove pravice; obsoja ustvarjanje nevzdržnih pogojev in omejitev dejavnosti opozicijskih demokratičnih strank v Belorusiji; obsoja novi zakon o političnih strankah, sprejet februarja 2023, ki je jasno namenjen oviranju dejavnosti demokratičnih sil in odvračanju od njih z uvedbo dodatnih omejitev in obveznosti za registracijo pri ministrstvu za pravosodje; meni, da se s tem zakonom namerno poskuša formalno likvidirati demokratične stranke in jim preprečiti sodelovanje na parlamentarnih volitvah leta 2024, kar bo nazadnje privedlo do dejanske prepovedi vseh političnih strank, ki nasprotujejo režimu; poziva nacionalne politične stranke držav članic ter evropske politične stranke in fundacije, naj okrepijo podporo demokratičnim političnim strankam v Belorusiji in sodelovanje z njimi;

46. poziva vodstvo beloruskih demokratičnih sil, naj ohrani enotnost in še naprej uporablja inovativne metode za obveščanje in vključevanje beloruskega ljudstva, predvsem znotraj države, da bi ohranili njihovo zaupanje in vero v demokratične spremembe ter jih mobilizirali za prihajajoče volitve;

o

o o

47. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic, visokemu komisarju OZN za človekove pravice, generalnemu sekretarju OZN, Mednarodni organizaciji dela, Svetu Evrope, Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi, predstavnikom beloruskih demokratičnih sil, Mednarodnemu Rdečemu križu, Mednarodnemu olimpijskemu komiteju, Zvezi evropskih nogometnih zvez, Fédération Internationale de Football Association, Mednarodni hokejski zvezi, Mednarodni teniški zvezi, Združenju teniških profesionalcev, Ženski teniški zvezi ter dejanskim oblastem Republike Belorusije.